

Muurplanten in Groningen

De Diepenring opnieuw bekeken

Edwin Dijkhuis en Willem Stouthamer

Het gaat de Groningse muurplanten voor de wind. Dat is de belangrijkste uitkomst van het onderzoek waarbij de muurplanten op de kademuren in het centrum van Groningen, ter plaatse bekend als de Diepenring, opnieuw in kaart zijn gebracht.

Het huidige onderzoek is een herhaling van het onderzoek dat in 1998 door de plantenwerkgroep van de KNNV-afdeling Groningen is uitgevoerd. In 1998 bleek de muurvegetatie van de Diepenring, in vergelijking met steden in de Randstad, matig ontwikkeld te zijn. Behalve een geringe soortenrijkdom ging het ook vaak om lage aantallen per soort. Alleen Muurvaren, Muurleeuwenbek en Muursla waren destijds goed vertegenwoordigd. Muurplanten hebben het in Groningen door de strengere winters moeilijker dan in de Randstad. Maar ook de geringe lengte aan kademuren in Groningen (circa 5 km) speelt waarschijnlijk een belangrijke rol. Het maakt niet alleen de kans op vestiging kleiner maar maakt ook de gevestigde muurvegetaties extra kwetsbaar.

Het herhalingsonderzoek biedt de mogelijkheid om na 10 jaar de balans op te maken. Veel soorten zijn in aantal toegenomen. Sommige soorten hebben zich zelfs spectaculair uitgebreid. Zo nam de populatie Gewone eikvaren toe van 4 naar 340 planten. Het is daarmee, na Muurvaren, de meest succesvolle varen op de kademuren in Groningen. Ook Muursla zit duidelijk in de lift. In 1998 was sprake van enkele tientallen planten. Nu staan er ruim 350 planten op de kademuren. Bij andere soorten verloopt de uitbreiding minder snel. Tongvaren en Steenbreekvaren zijn weliswaar toegenomen, maar de populaties zijn met slechts 18 Tongvarens en 52 Steenbreekvarens nog steeds klein. Beide soorten zijn in Nederland tegenwoordig relatief algemeen, maar dat geldt zeker niet voor het Noorden. Hier zijn het zeldzaamheden die we koesteren.

Ook de soortenrijkdom is toegenomen. Nieuw verschenen varens op de kademuren zijn Zwartsteel, Moerasvaren en Stijve naaldvaren. En Gele Helmbloem en Muurfijnstraal, die in Groningen al langer langs gevelmuren voorkomen, hebben zich nu ook op de kademuren gevestigd.

Ook is er sprake van uitbreiding van het aantal locaties met muurplanten. Illustratief hiervoor is de basaltstenen kademuur langs de jachthaven in de Oosterhaven. In 1998 was hier op floristisch gebied nog weinig te beleven. Deze kademuur heeft zich de afgelopen 10 jaar prachtig ontwikkeld en is nu de meest soortenrijke kademuur van Groningen. Behoud van oude muren die in potentie geschikt zijn voor vestiging van muurplanten is daarom net zo belangrijk als het beschermen van bestaande groeiplaatsen.

De toename van muurplanten past in de landelijke tendens. Veel varens zullen hebben geprofiteerd van het warmere en nattere klimaat van de afgelopen 10 jaar. Maar ook de betere bescherming van de groeiplaatsen door de Gemeente Groningen speelt een belangrijke rol. Bij reiniging en renovatie wordt zo veel mogelijk gemitigeerd en gecompenseerd. Daarnaast worden bij nieuwbouw, zoals recent bij de Reitdiep-haven, voor muurplanten potentieel geschikte milieus gecreëerd.

Muurplanten en enkele karakteristieke begeleiders	1998	2008	Trend
Muurvaren	F	G	Toename
Tongvaren	B	C	Toename
Steenbreekvaren	C	E	Toename
Eikvaren	B	E	Toename
Muursla	D	E	Toename
Muurleeuwenbek (m ²)	D	D	Stabiel
Vijg	A	A	Stabiel
Zwartsteel	0	A	Nieuw

Stijve naaldvaren	0	A	Nieuw
Moerasvaren	0	B	Nieuw
Gele helmbloem	0	D	Nieuw
Muurfijnstraal	0	C	Nieuw

Klasse	Aantal/oppervlak (m ²)
0	0
A	1
B	2-5
C	6-25
D	26-50
E	51-500
F	501-5000
G	> 5000